

บทที่ 2

ภาคงานแปล บทนำภาคงานแปล

หนังสือเรื่อง *บิดาแห่งมวลชน* ซึ่งเป็นพระประวัติของสมเด็จพระสันตะปาปาจอห์นปอลที่สอง เป็นงานเขียนเชิงอรรถสารที่นอกเหนือจากเรื่องราวส่วนพระองค์ของสมเด็จพระสันตะปาปาแล้ว ผู้เขียนยังได้สอดแทรกข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของโปแลนด์และยุโรป อีกทั้งเหตุการณ์สำคัญของโลกที่เกิดขึ้นในเวลานั้นไว้ด้วย ในการแปลงานเขียนเล่มนี้ผู้ศึกษายึดหลักทฤษฎีการแปลความหมายเพื่อการสื่อสาร (communicative translation) ของนิวมาร์ค (Newmark, 1995, pp. 45-46 อ้างถึงในสุพรรณิ ปันมณี, 2546, น. 9-10) ที่กล่าวไว้ว่า การแปลความหมายเพื่อการสื่อสารคือการแปลที่ให้ความหมายตรงกันตามบริบทในต้นฉบับ เนื้อหาและภาษาต้องตรงกัน เป็นที่ยอมรับและเป็นที่เข้าใจแก่ผู้อ่านในภาษาแปลโดยทั่วไป

นิวมาร์ค (Newmark, 1995, p. 5) ได้ให้คำนิยามว่า การแปลคือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งให้ตรงตามความหมายของผู้เขียน นิวมาร์คไม่เห็นด้วยกับการแปลเก็บเฉพาะใจความไม่เอาคำ เพราะถือว่าทำให้สูญเสียทั้งภาษาและวัฒนธรรมไปพร้อมกัน (Newmark, 1995, p. 45)

เบเคอร์ (Baker, 1995) ให้ใช้การปรับบทแปลเมื่อพบว่าภาษาต้นฉบับและฉบับแปลไม่สามารถหาความหมายเทียบเคียงได้อย่างสมบูรณ์โดยเฉพาะในระดับคำ โดยกล่าวว่าการเลือกใช้คำในภาษาฉบับแปลให้มีความหมายเทียบเคียงกับต้นฉบับนั้นมีปัจจัยอยู่หลายประการ เบเคอร์กล่าวว่าไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวในการเลือกคำที่มีความหมายเท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่จะต้องวิเคราะห์ว่าจะใช้กลวิธีใดมาปรับบทแปลให้เหมาะสม

เมื่อได้ศึกษาความหมายของคำว่า “การแปล” ของบรรดานักทฤษฎีทั้งหลายซึ่งได้ให้คำนิยามเหมือนและแตกต่างกันไปตามกาลเวลา ผู้ศึกษาขอยกคำกล่าวของสิทธา พินิจภูวดล ที่ได้สรุปคำนิยามของการแปลในยุคปัจจุบันไว้ว่า การแปลคือ “การถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยรักษารูปแบบ คุณค่า และความหมายในข้อความเดิมไว้อย่างครบถ้วน รวมทั้งความหมายแฝงซึ่งได้แก่ ความหมายทางวัฒนธรรม ปรัชญา ความคิด ความรู้สึก ฯลฯ”

สัญชัย สายบัว (2542, น. 21-23) ได้เสนอขั้นตอนในการแปลเพื่อให้ได้งานแปลที่มีคุณภาพ และเกิดผลสนองตอบต่อผู้อ่านในภาษาฉบับแปลเช่นเดียวกับผู้อ่านในภาษาต้นฉบับ ซึ่งผู้ศึกษาได้ปฏิบัติตามกระบวนการแปลและขั้นตอนดังกล่าว อันประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาต้นฉบับ ผู้แปลต้องศึกษาต้นฉบับอย่างละเอียด ศึกษาลักษณะของต้นฉบับ ทำความเข้าใจกับเนื้อหา วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของผู้เขียน รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับต้นฉบับ ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดโดยผู้แปลจะต้องวิเคราะห์ความหมายของคำทั้งความหมายทางตรงและความหมายแฝงของคำนั้น ๆ จำนวน อุปมาอุปไมย และความหมายทางไวยากรณ์

2. รับทอดความหมายของต้นฉบับ เป็นการถ่ายทอดความหมายของผู้เขียนซึ่งได้จากการวิเคราะห์ความหมายในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นความหมายของผู้แปล และผู้แปลจะต้องสื่อต่อไปยังผู้อ่านอีกทอดหนึ่ง

3. ถ่ายทอดเป็นภาษาฉบับแปล ในขั้นตอนนี้ผู้แปลจะประเมินผู้อ่านเพื่อตัดสินใจว่าจะแปลงงานแบบใด เช่น แปลแบบตรงตัวเพื่อรักษารูปแบบการเสนอความหมาย หรือแปลแบบเอาความ จากนั้นจึงถ่ายทอดความหมายเป็นภาษาฉบับแปล โดยเลือกใช้คำ รูปประโยค และระดับภาษาที่เหมาะสม แล้วตรวจสอบงานแปล เพื่อดูว่างานแปลนั้นก่อให้เกิดผลสนองต่อผู้อ่านได้เทียบเคียงกับต้นฉบับหรือไม่ รวมถึงความถูกต้องในด้านความหมาย และความเหมาะสมในการใช้คำและตามหลักไวยากรณ์

4. ปรับบทแปล หลังจากตรวจสอบงานแปลแล้ว ผู้แปลอาจต้องปรับบทแปลเพื่อให้บทแปลสื่อความหมายได้เทียบเคียงกับต้นฉบับและมีการใช้ภาษาเป็นธรรมชาติ ซึ่งการปรับบทแปลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับคือ

1. การปรับระดับคำ จะใช้เมื่อคำหรือสำนวนที่ใช้อ้างอิงในภาษาต้นฉบับไม่มีในภาษาฉบับแปล
2. การปรับระดับโครงสร้างทางภาษา เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทและเป็นภาษาที่สละสลวยและเป็นธรรมชาติในภาษาฉบับแปล ซึ่งรวมถึงระดับเสียง ระดับโครงสร้างของคำ ระดับประโยค และระดับที่สูงกว่าประโยค

การปฏิบัติตามทฤษฎีและกระบวนการแปลที่กล่าวมาข้างต้นอย่างถูกต้องและครบถ้วนจะทำให้ได้บทแปลที่มีคุณภาพ กล่าวคือ บทแปลสามารถสื่อความหมายทั้งครบของต้นฉบับ ทั้งความคิด เนื้อหา ความหมายตามนัยต่าง ๆ รวมถึงลีลาการเขียนภาษาฉบับแปลเป็นธรรมชาติ รื่นหู อ่านเข้าใจง่าย และก่อให้เกิดผลตอบสนองต่อผู้อ่านได้เทียบเคียงกับต้นฉบับ

ผู้ศึกษาได้ประโยชน์มหาศาลจากการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ เพราะได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะการแปล ได้นำความรู้ทางภาษาและทฤษฎีการแปลมาใช้ในการแก้ปัญหา ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าสารนิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเพิ่มเติมประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพในการแปลวรรณกรรมและงานเขียนประเภทอื่นต่อไป